

**Dissertatio medica inauguralis, de hepatide. / Quam ... ex auctoritate ...
Johannis Wessellii, ... eruditorum examini submittit Johannes Henricus
Mauclerc ... Ad diem 17. Septembris 1728.**

Contributors

Mauclerc, John Henry, 1700-
Wessel, Johann, 1671-1745.

Publication/Creation

Lugd. Bat : Apud Joan. & Herm. Verbeek, [1728]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ym8eswy3>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO
MEDICA INAUGURALIS,
DE
HEPATITIDE.

QUAM,
ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS WESSELIJ,

S. S. THEOL. DOCT. EJUSDEMQUE IN ILLUST. ACAD. LUGD. BAT.
PROFESSORIS ORDINARIJ, ET ECCLESIAE IBIDEM PASTORIS;

NEC NON

*Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,
& Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE Decreto,*
PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis,
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum Examine submittit

JOHANNES HENRICUS MAUCLERC, *Anglus.*

Ad diem 17. Septembris 1728. horâ locoque solitis.

LUGD. BAT. Apud JOAN & HERM. VERBEEK.

D I S S E R T A T I O
M E D I C A I N A U G U R A L I S

D E

H E P A T I T I D E

Q U A M

A N T I Q U E D O C T O R O P T I M E

A U G U S T I N O S E B E R G I O

D. J O H A N N I S W E S S E L I

PH. THEOL. DOCT. PUBL. IN ILLUST. ACAD. LUOD. PAT.

PR. OESSORIS ORDINARIJ, ET ECCLESIAE TIBURTINAE

NEC NON

REGII SENATUS ACADEMICI

UNIVERSITATIS FACULTATIS MEDICAE

PRO GRADU DOCTORATUS

SUBMISIT IN MEDICINA HONORIBUS & PRIVILEGIIS

REACTIS ACADEMIAE

J O H A N N I S H E N R I C I M A U G L E R I

PH. THEOL. DOCT. PUBL. IN ILLUST. ACAD. LUOD. PAT.

SPECTATISSIMIS, GRAVISSIMISQUE

VIRIS

D. JACOBO MAUCLERC,
M. D. COLL. MED. LOND. L. PRACTICO
EXPERTISSIMO, FELICISSIMOQUE PATRUO
SVO PATERNUM IN MODUM DE SE, STU-
DIISQUE SUIS MERITO, PLURIMUM SIBI
VENERANDO.

D. SAMUELI SEULLYN,
M. D. PRACTICO APUD AMSTELODAMEN-
SES DOCTISSIMO ET CELEBERRIMO, FAU-
TORI SUORUM STUDIORUM MAXIMO,
CONSANGUINEO SVO SUMMOS AMORIS
ET HONORIS CULTUS DE SE MERENTI
DILECTISSIMO SIBI ET IMPRIMIS OBSER-
VANDO.

NEC NON

*AMPLISSIMIS ET INCLYTISSIMIS VIRIS
PRÆCEPTORIBUS SVOIS NULLO NON
HONORIS GENERE COLENDIS.*

D. HERMANNO BOERHAAVE,
A. L. M. PHIL. ET MED. DOCTORI, MEDI-
CINÆ, BOTANICES, ET CHEMIÆ PROFES-
SORI, COLLEG. CHIR. PRÆSIDI, SINGU-
LARIS ERUDITIONIS GLORIA CONSPICUO,
NEC UNO SIBI NOMINE MAGNOPERE LAU-
DANDO, ET SUSPICIENDO

D. HERMANNO OOSTERDYK
SCHACHT,

A. L. M. PHIL. ET MED. DOCT. MEDICINÆ THEOR. ET PRACT. PROFESSORI CLARRISSIMO, ILLUSTRIMUM AC POTENTISS. ORD. HOLL. AC WESTER. COLLEGII THEOLOG. MEDICO. COLL. PHARMAC. PRÆSIDI, DIGNISSIMO ET CONSULTISSIMO.

D. BERNHARDO SIEGFRIED
ALBINO,

PHIL. ET MED. DOCTORI, ANATOM. ET CHIR. PROFESSORI EXIMIO, MULTIS HUMANITATIS OFFICIIS OPTIME DE SE MERITO, PROMOTORI SUO VALDE SIBI HONORANDO ET AMANDO.

*Hæc studiorum suorum Primitias in
summæ Venerationis, gratique
Animi testimonium.*

D. D D.

A U C T O R,

ac ceterarum principum partium creditur, verum contra gravissimas & longissimas omnium affectiones parit. Difficillima quidem etiam Diagnosin facit forsitan, ut rarior habeatur morbus, quam revera fit. Priusquam verò hæc omnia exponantur, præmittenda videtur brevis hujus visceris descriptio, ut dicenda clarius pateant: dein subjiciemus morbi causas, diagnosin, prognosin, & curationem, quoad ejus poterit a nobis fieri.

IV. Hepar, maximam partem, in Hypochondrio dextro collocatum pertingit ad spurias usque lateris sinistri costas. Pars dextra incumbit reni, operit nonnullas Coli, Jejuni, Omenti que partes & Duodenum totum: sinistra verò Pylo-ro, Ventriculique parti anteriori maximæ prætenditur, tegitque ibi etiam omenti partem. Ligamentis vulgò tribus firmari dicitur. Suspensorium vocatur primum, quo Diaphragmati annectitur, penetrat ipsum visceris parenchyma, & arctè adhæret involucro rami Venæ Portarum, qua Vena umbilicalis eidem est continua, (e) teste Glissonio, qui radicationem hanc a se primò repertam fuisse contendit. Latissimum illud est ex tota anteriori, mediæque ferè Regione prognatum, & juxta mucronatam Cartilaginem desinit. Alterum sinistræ superiori parti appensum tenue validum jure potiori suspensorium vocandum. Hoc quidem solum Cartilagini ensiformi adherere dicit Gliss. sed Vesalius hic videtur accuratior, uti nobis clarissimè patuit, demonstrante dexterrimo Doctissimoque Bern. Siegf. Albino, præceptore meo, quem honoris causa nomino. Utraque lata commodè vocantur, his enim validè & latè septo transverso Hepar alligatur. Tertium arefacta Vena umbilicalis est. Connectitur quidem aliis plurimis non æquè insignibus membranulis a Peritonæo, cum omnibus vicinis partibus, at earum a nostro proposito aliena est mentio.

Vasa diversorum generum illi sex impertita sunt. 1. Gibbam superiorem partem ingreditur Vena cava per fossam mox Diaphragmate. Simæ junguntur, 2º. Vena Portarum omnem

B

ferè

(e) Anat. Hep. cap. 2.

ferè totius Abdominis sanguinem revehens. 3°. Ateria hepatica, dextri Cæliacæ rami propago. 4°. Porus hepaticus, sive biliaris. 5°. Nervus hepaticus ab intercostali deductus. 6°. Lymphæductus. Horum autem vasorum omnium ramulos capillares (f) laudatus Gliffonius in quaslibet Parenchymatis partes unâ distribui affirmat. Donatum quidem est arteriis quibusdam aliis, Cl. Ruyschio detectis, a septo transverso, ligamento suspensorio, & arteriis cysticis venientibus. Inter vasorum priorum cunctas extremitates, innumeri interponuntur Acinuli, sive Glandulæ, parum enim refert nomen, humorum secretioni inservientes. Hanc certè sententiam tuebimur maximis argumentorum copia & robore defensam, donec Autopsia non fallax assensum contrarium cogat. Nec aliam elegerit sanè, quisquis eruditam illam & venustam de iis legerit Epistolam Cl. Boerhaavii ad Cl. Ruyschium datam.

Vena Portarum Poro biliario bilem in Duodenum effundendam; sanguinem superfluum Venæ transmittit cavæ, quæ simul arteriosum omnem ad Cor cruorem refert. Vasa lymphatica suos ab arteriis rivos ad lumbarem Cisternam ferunt. De nervo non liquet. Jam, ut obiter observem, nonne verius, quàm ipse intellexerit, pronunciavit olim Hipp. ῥίζωσις φλεβῶν, ἢ παρ. ῥίζωσις ἀρτηριῶν, καρδίη. ἐν τέτων ἀποπλαναῖται ἐς πάντα αἷμα ἢ πνεῦμα, ἢ θερμοσὴ καὶ τέτων φοιτᾷ. πεί. τροφ. art. 7. Næ circulationem illi, vel saltem Autori antiquissimo cognitam arguas ex sequenti libri, non certò genuini, loco, nisi prior ille satis innuat. Η καρδίη μὲν ἐστὶ κάρτα ἰσχυρὸς, & τῶ νέρω, ἀλλὰ πηλῆματι σαρκός, καὶ δύο γαστέρας ἔχει, διακεκερμέναις ἐνὶ πειβόλω, τὴν μὲν ἐνθα, ἢ ἢ ἐνθα.

Αὗται πηγὰί φύσις ἀνθρώπου ἢ οἱ ποταμοὶ ἐν τᾷ ἄνθρωπῳ ἀνατὸ σῶμα, τοῖσι ἀρδεταὶ τὸ σκῆν. ἔτοι δὲ ἢ ζωὴν φέρουσι τῶ ἀνθρώπῳ. πεί καρδ. art. 4. & 5. Facillimum profectò foret super his multùm & physicè & criticè commentari, verùm *res vera agitur, non est ludendum.*

Quæ de Hepate diximus, ut ut brevissima, satis tamen

pro-

(f) Anat. Hep. cap. 2.

proposito faciant, quare cetera consultò multa prætermisimus, quæ, si opus erit, jam commodè suo poterunt loco adduci.

V. Inflammatio, Ignis; Πῦρ, φλεγμονή græcis, ideo Cl. Boerhaavio suam videntur appellationem esse sortiti, quod similia morbo & igne actuali phænomena producantur. Optimè definitur ab eximio Viro, *sanguinis rubri arteriosi in minimis canalibus stagnantis attritus a motu reliqui sanguinis moti.* Canales illi minimi sunt, vel fines primi generis arteriarum, vel initia secundi, quæ uberius ex pulchra ejusdem Doctrina tunt discenda.

VI. Est igitur obstructio proxima & generalis morbi causa. Quoniam verò omnium Gentium Medici confitentur omnes obstructionibus opportunum maximè præ ceteris visceribus esse jecur: cùm non solùm, ut mox patefaciemus, propriis vitiis lædi variè queat, sed etiam vicinorum luat: an non rectè statuissent item creberrimas hic inflammationes esse, nec in corpore quidem toto tot oriri aliàs?

VII. Multæ sanè gravesque rationes pro sententia tali militant. Nam insignibus duobus vasis arteriosus liquor illuc pulsus loca vel minima quaquaversum attingit. His aliæ minoris momenti arteriæ accedunt. Juvat ingens Glandularum vel folliculorum copia, in quibus liquidorum stagnatio facillima, & quorum laxa & obsequens Fabrica novorum congestione incredibiliter tumescat. Porus biliaris æquali & contigua propagine distributus, sui quoque liquoris concretioni obnoxius valdè. Moles denique visceris ingens, qua pluribus injuriis patet.

VIII. Rationes illas peculiaris sola visceris conditio suppeditat; verùm ut quantum valeant, luculentius appareat, examine paulo diligentiore perpendendæ sunt. An non duplex arteriosum systema, huic soli parti proprium, & alternis & circumdatorum injuriis obnoxium erit maximè? Ruat enim materies crassior vel in ramos Venæ Portarum, vel in ramos Cæliacæ, necesse est ut, dilatatis & infarctis his, illi comprimantur statim, quando quidem socii eandem ubique affe-

stant viam. In alterutris igitur hæreat causa, simul læduntur, & obstruentur. Glandulæ turgidiores, duræque utroque arctabunt, nec secus meatus biliarii ambos afficient. An non inde sanguis arteriosus stagnabit, & impingentis atteretur motu? Causæ autem illæ variæ sunt & creberrimæ, nonne ergò hæc pars sæpissimè laborabit, quæ plurimarum irruentium causarum vi est exposita?

IX. Viri multi doctissimi causati sunt arteriæ parvitatem, segnioremque Venæ Portarum impetum, quibus crebrior caveretur inflammatio: at alii, inter quos (g) Bonetus cluet, probabiliore cum ratione sentiunt nequaquam sic solvi nodum: nam in minimis sanè prima labes mali consistit, impetusque minor atteret minus, atteret tamen. Censet idem clarus Vir ut obstructions, sic frequentissimas hic inflammationes esse.

X. Practici tamen plerique contrà opinantur, nec illis firma satis argumenta delunt, utpote quos observatio quotidiana certos facit frequentiæ obstructionum: quot enim illis curandi dantur Jctteri? raro autem prorsus obveniunt inflammationes. Atqui, si modò causa adæquata est obstructio, quod in confesso est, cur non concedetur perpetuus adæquatæ causæ effectus? Haud immeritò illud quis miretur: grandis enim hic in Theoria eximendus scrupulus obversatur, quem paucis agitare tantum conabimur.

XI. Inflammatio vel magna vel parva existit pro vasorum obstructorum numero & magnitudine. Parva bene vocetur particularis. Hanc autem obscuram penitus esse, cum incessit, nullo modo mirum est. Profundus visceris situs, & sensus hebes omnia signa occulit; nec enim rubor, nec calor, nec tumor, nec dolor appareant. At inquires, nec illos practici vident, cum obstructions adesse cernant, unde manifestò negant, datis illis, alteram dari. Quid igitur hæc sibi volunt? Nimirum amplius aliquid requiri, ut inflammatio

(g) Vid. Bonet. Anat. Pract. Lib. 3. Sect. 17. Obl. 1. & Gliff. Anat. Hep. cap. 20 Prop. 12. qui l. is ipsis proclivem magis in infarctiones partem hanc esse arbitratur.

tio interna dicatur; quod quidem ipsa Febris est, cujus Indicatio necessaria habetur. Dispar ergo erit internarum & externarum inflammationum ratio, definitioque illis diversa competet. Oriuntur enim, ut cuius notum est, in externa Corporis superficie complures inflammationum species, quas nulla Febris comitatur. Quid autem vetat, quominus eadem absente, multæ contingant pariter internæ? Omnino nihil. Imò graves urgent rationes, ut credamus in hepate præsertim eas crebras esse. Docent enim observationes anatomicæ frequentes ibi abscessus reperiri singulares, postquam febris suspicio fuisset nulla. Porrò semper abscessum antecessit inflammatio supra definita. Quid autem verbis opus est? Jcteri, quos non mediocris obstructio parit, nullam sæpè comitem habent febrem, eo magis certè ea carebit levior. Nihil loquar hic de inflammatione membranæ cellulosæ vasis Capsula Glissoniana tectis interpositæ; juxta subtilem, nec ideò pro Theoriæ utilitate satis perpensam Dòctrinam præceptoris mei excellentis Boerhaavi, qui primus docuit & demonstravit, quam latè inflammationes pateant, cum simplicissimas quasvis vasorum tunicas corripiant. Quæ contemplatio ad multa in morbis intelligenda facit, usque adeò verum illud Hippocraticum est, (h) ὅσα γὰρ τὴν τῶν ὀμμάτων ὄψιν ἐκφύγει, τὰντα τῆ τῆς γνώμης ὄψει κεκροτήται. Sit tandem febris inflammationi internæ dicendæ necessaria, ingens usque difficultas manet. Nisi enim acris qualiscunque materies in massam sanguineam delata Febrem stimularit, excitarit illam sola obstructio. Jam vero motum illum subinde commovebit mediocris causa, quo effectu sæpè caret maxima. Nonne enim creberrimi hic & alibi nascuntur scirrho nulla inflammatoria præsentente Febre? Quando nam verò major obex fluenti sanguini obviam stat? Cur igitur non celerius abripitur, qua datur via? Inflammationem & pariunt & sequuntur scirrho; iidem nihilominus, altera deficiente, oriuntur, & manent. Minores autem longè obstructions Febrem interdum du-

cant.

(h) Περὶ Τεχ. art. 19,

cant. Sunt profectò omnia hæc *ωδωδοξότατα*.

XII. Longior fortè, quàm oportuit, videbitur hæc de una frequentia Morbi Disputatio: verùm, nisi fallor, non indigna videbor Problemata doctioribus solvenda commendâsse duo, scilicet, 1°. cur Hepatis Inflammatio particularis non continuò sequatur obstructions, quibus leviores nunquam non externam in corporis superficie dent? 2°. Rursus cur nec dicta Inflammatio orta, nec major, quàm ad illam constituendam poscitur, obstructio facta, semper accersant Febrè? Solutio non minus utilis, quàm ardua foret, fatistamen habebimus aliis Provinciam obtulisse, quam, virium nostrarum conscii, detrectamus ipsi. Habemus hortatorem summum Hippocratem, qui non minus ingenuè & candidè obscura multa in morbis esse fatetur, quàm confidenter verèque prædixit ea detectum iri. (i) *Ἰντεικῆ δὲ πάντα πάλαι ὑπάρχει, ἢ ἀρχῆ, καὶ ὁδὸς εὐρημένη, καθ' ἣν δὲ τὰ εὐρημένα, πολλὰ τε καὶ καλῶς ἔχοντα εὐρηται, ἐν πολλῷ χρόνῳ καὶ τὰ λοιπὰ εὐρεθήσεται, ἢν τις ἰκανὸς τε ᾖν, δὲ τὰ εὐρημένα εἰδῶς, ἐν τέτων ὁρμῶν μὲν ζιτέη, ὅσις δὲ τᾶντα ἀποβαλὼν ἀποδοκιμάσας πάντα, ἐτέρῃ ὁδῷ, καὶ ἐτέρῳ χήματι ἐπιχειρεῖ ζιτέειν, ἢ φησί π εὐρηκέναι, καὶ ἐξηπάτηται, καὶ ἐξαπατᾶται· ἀδύνατον γδ.*

In causis autem indagandis præsertim memores nos decet esse moniti, quod etiam inferius paulò subjungit, utilissimi. *Δεῖ γ' δὴ πρὸς τᾶντα αἰτία ἐκάστω ἡγεῖσθαι ᾧν παρέρωντων μὲν, τοῖσιν τὸν τρόπον ἀνάγκη γίνεσθαι· μεταβαλλόντων γ' ἐς ἄλλην κρησιν, πάυεσθαι.*

XIII. Sunt itaque parvæ Inflammationes admodum frequentes, sed nullis signis conspicuæ: raræ quidem ingentes, quarum aliqua Diagnôsis datur. Si quæ adhuc argumenta videantur infirmiora, confirmabuntur ea ulterius iis, quæ supersunt explicanda; tum juvabunt multa, quæ non pro-
tuere singula.

XIV.

(i) *Περὶ ἀρχ.* Ἰντεικ. verùm indignor esse a bono Viro alibi prolata, quæ cum his planè videantur ἀσύστατα, nempe, *Ἀρχὴ δὲ ἰησι*, ἀποδεδειγμένη μὲν, ἔκ ἐστιν, ἥτις ὁρθῶς ἀρχὴ ἐστὶ πάσης τῆς τέχνης, ἔδὲ δευτέρου ἔδεν, ἔδὲ τελευτῆ. *περὶ ἰσῶν* Lib. 1. art. 8.

XIV. Remotæ nunc enumerandæ sunt causæ, sed proëgumenas tantum memorabo, consultò nihil dicturus de procatarctiis saltem communibus. 1°. Splen pravè suo defungens munere, quo sanguis jecori crassior aut copiosior amandatur. Pancreas obstructum aut scirrhosum. Glandulæ Mesenterii obstructæ. His omnibus vitiis præsertim sanguinis transitus per Venam Portarum difficilis evadit. Cum enim illac omnis visceribus illis per Mesentericas binas sanguis impertitus redæat, necesse est ut aucta copia, vel crasis inepta reflui liquoris præparatione necessaria orbati remoram patiantur. 2°. Auctior supra modum vicini omenti moles. Enormes vomitionis effectus, quibus extrinsecus premitur & contunditur. 3°. Omnes cachexiarum species, atrabiliaria, scorbuticæ præcipuè. Variæ purulentæ materies per Metastasin illuc delatæ. Sic Lues venerea, Variolæ sæpius Hepati immiserunt ulcera. Venena quædam, Febres ardentes ipsiorem sanguinem præstantes sero consumpto. His omnibus primario nascetur obstaculum in finibus coeliacæ, cum immediatè Massa sanguinea corde pulsa per eam ad jecur vadat. 3°. Bilis vitia innumera. Calculi, gypseæ, glutinosæve concretiones meatus biliarios infercientes, maximè sedentariis familiares. Scirrhus obduratis Glandulis factus, Callus, Vermes, Strumæ, Steatomata, Melicerides, Athetomata, præcipuæ causæ sunt externæ vasorum ramos ultimos angustantes. 4°. Capitis vulnera huic visceri ferè infesta observantur, nam abscessus post ea cultro Anatomico frequenter monstrantur, quin & solenne biliosi vomitus symptoma satis rei fidem facit. Utique nervus inter costalis & parvagum noxiæ hujus communicationis videntur incusanda, verùm quomodo, & an alia nulla causa sit, vix ac ne vix quidem respondere est. 5°. Summæ denique animæ perturbationes, quæ quidem inter causas procatarcticas forsan frequentissimas poni queant, imprimis mœrores ingentes & repentini, *Φροντις νῆσθ χαλεπή* inquit Hippocrates. Hoc miserorum hominum sensus experientia quotidiana notus nos docet, nam vehementius commoti regionem illam semper que-

queruntur vexari. Proculdubio rursus iidem accusandi veniunt nervi, Mentis motibus agitati, qui, si conjecturæ locus est, circumdata vasa stringunt fortius, unde prohibetur sanguinis progressus, qui si non brevi restituitur, obstructions & stagnationes inevitabiles stabiliuntur. Coronidis loco notare licet emplastris & cucurbitulis huic regioni admotis inflammationes quoque esse productas. Hæc omnia præcipuè Glissonius & in sepulcreto suo Bonetus abundè testantur. Verùm ibidem & occurrunt exempla plurima, quæ effectus causarum harum alios exhibent, Jæterum puta, Diarrhœam, aliaque hic non recensenda. Calculi verò, quod omninò mirum est, compluries innoxii jacuisse deprehensi sunt. Sic disertè Gliss. (k) *Novi complures, qui lapidum hujusmodi fragmina ingenti quantitate per alvum eliserunt: quorum locum genitalem haud alium fuisse existimem, quàm vasa biliaria.* Quam mox sententiam adstruit mira sed certa in bobus observatione facta, quorum Hepar hyberno tempore lapidibus planè confertum reperitur, at verna tempestate rarò: quippe qui, ut rectè conjicere videtur, graminis recentis succo soluti exturbantur.

XV. Pathognomonica nunc signa proponenda sunt. 1°. Loci affecti dolor gravitate molestus, nunquam acutus: nisi interdum acerbiores dolores illic persentiantur, quoties præternaturaliter costis Hepar adhæreat, qui Morbus vocatur Glissonio, *Adnascentia Hepatis*, Anglis *Liver-grown*. Illudque vitium inter causas inflammationis est referendum juxta eundem autorem, cujus adscribenda videntur verba: (l) *Hujusmodi adnascentia, sive adhesio ejus non solum Respirationi incommodat, sed & exercitia, motusque Hepatis privatos immittit, quibus ad varios humores secernendos, eosdemque in vicina loca deturbandos excitatur, quibus fit, ut obstructionibus, humorumque pravorum congestionibus. accretionique nimie magis sit obnoxium.* Dolores illi, nisi vitium in ipsis Membranis hæreat, ab aucto visceris pondere potissimum videntur oriri, nec alia

(k) Anat. Hep. cap. 7.

(l) Cap. 2.

alia ratio intelligatur illius doloris, qui maximè pathognomicus traditur, ipsum tentantis jugulum: nimirum Diaphragmate depresso, diaphragmaticus a duobus, tribusve Cervicalium oriundus nervus tenditur, doloremque illic figit. Verùm illi sæpè citra Febrem ingravescent, quare propria magis obstructionum signa sunt. Ad hanc rem ulterius confirmandam haud alienum erit adferre nova Gliffonii verba, quæ vel propter singularem prorsus observationem præbitam erunt, ut spero, non ingrata. (m) *Sæpè quidem comperi dolorem cholico non absimilem, Fætero præcedaneum esse, atque eundem interdum subsequi. Differt a Cholice vulgari, quod ultra Cartilaginem ensiformem ad ipsius sterni ferè medium protendatur, imò verò ad ipsas Claviculas nonnunquam protendatur. Diffunditur etiam ad Hypochondria, aliasque complures abdominis partes; omnibusque ferè iis in locis dolor hic mordax ac lancinans persentiscitur. Adest, inquam, dolor exquisitus, nulla Febre comitatus, & ad Cholice morem corpus arctè constringit. Licet autem obstructio hepatis possit esse quadantenus dolorum horum acerrimorum causa, Hepar tamen eorum sedes esse non potest, quoniam ad loca ab eo dissita exporriguntur. Fortassis & Colon interdum doloris hujus nonnihil particeps fuerit. Ventriculo autem præ ceteris omnibus partibus ægrè est, uti & Peritonæo, quod nothas Costas obtegit: unde etiam crediderim membranas subtus sternum positas invadere. Sæpè mihi molestus fuit hic dolor, præsertim ab usu Opii, imò verò aliquando epotis duabus solum Diacodii drachmis, iisdem malis dilaniabar: attamen Vini albi frigidii (n) amplius frequensque haustus opem mihi præsentaneam attulit.* Non minus certè mirabilis, quàm insolens est heteroclitur

(m) ibid. cap. 30. ad finem.

(n) Mensura nimirum Scyphorum istorum decumanorum, vulgò Bocal. Dosis sanè largior, quamque bonus stuperet Hippocrates, qui ceteroquin Remedium egregiis laudibus effert. Οἶνον καὶ μέλι κάλλινα κίκελαι ἐν ἀνθρώποισι, ἢ πρὸς φύσιν, καὶ ὑγιάνεσι καὶ ἀσθενέεσι ἐν κίκεραι καὶ μετελότητι πρὸς φέροντο. καὶ ἀγαθὰ μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν. ἀγαθὰ δὲ καὶ ζυμμοιογόμενα. πρὸς πάλιν. art. 54. Usque adeone potens & valens Idiosyncrasia est!

tus ille summis Anodynis inductus dolor. Nonne verò dolendum dolorem unum esse rarissimum, cujus haberetur specificum præstò gratissimum & vulgatissimum simul? Utique tum, vel ipsis complodentibus extorto risu tetricis hominibus adusta bile torridis, exploderetur horridum illud socraticæ Familiæ sapientiam ambientis dictum, *nocet emptia dolore voluptas*. 2º. Alterum signum est tumor, quem circumscriptum vocârunt practici, i. e. figura jecinoris determinatum. Nonnunquam visu conspicitur, alioquin explorandum tactu sæpius. Renititur digitis inter Costas nothas, & in media Abdominis regione interdum infra Umbilicum pertingit. Major apparet, corpore in sinistrum latus verso; quia tum mole sua nonnihil ex costis devolvitur. Hoc autem in obesis signum fugit teste (o) Galeno, & Bonetus idem perpetuum esse negat: quin & scirrhus videatur maximè proprium. 3º. Solus supinus decubitus tolerabilis existit: in dextrum enim latus cubantem circumposita premunt viscera, & in lævum reclinati membranosa ligamenta tracta dolorem exacerbant. 4º. Urina vel intercepta, vel penitus suppressa. 5º. Inspiratio difficilis & acerba. 6º. Tussis levis, crebra, & acuta. 7º. Febris ardens & acuta, quam propriè Causon veteres appellârunt, (p) τῆς γὰρ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὀνομαζομένης κάυσης ὡς τὸ πολὺ γιγνομένης ὀρεῶμεν ἐπὶ ταῖς τῆς ἥπατος, ἢ κοιλίας φλογώδεσι Διαθέσεσι. Unus summoperè nos torquet Hippocratis Aphorismus quem quidem hic duntaxat proponam eruditissimam solutionem relicturus. Ὁκόσοις ἡπαρ πεινῶν δυνάται, τετέοις πυρετὸς ἐπιγενόμενῃ λύει τὴν ὀδύνην. Aph. 62. Lib. 7. 8º. Superest unum signum inter pathognomonica singulare & notatu forsan dignissimum. Observat enim Lomninus dextram interdum torqueri manum. Quod quidem faciliè intelligitur, cum eodem ortu prodeant & axillare & diaphragmaticus Nervi, unde etiam suprâ memoratus dolor ejusdem lateris humerum occupat. Atque hæc inflammatio

o Περὶ τῶν πεποιθότ. τόπων, βιβ. Ε'. κεφ. Ζ'. p. ibid.

p Ibid. Vid. Bonet. Lib. 3. Sect. 16. Obs. 6.

tionis sanè immanis habenda signa sunt, quæ vix manifesta fieri queant, nisi totum quantum est, jecur morbus affligat. Quæ diximus autem comprobata sunt insignis testimonio Practici Lomnii, cujus verba hic apprimis opportuna sunt. *Hactenus, inquit, ea signa posuimus, quæ vehementiori debentur Jecinoris inflammationi. Verum hæc tamen (quod nos frequenter usu medendi observavimus) adeo levis, parvaque est, ut dolor, gravitas, totusque morbus magna potius respiratione deprehendi, quàm tactu debeat. Omnia sub hoc casu mitiora sunt, ipsumque vitium multis sæpè mensibus trahitur.*

XVI. Porro certiolem Diagnosin Aurigo suffusa facit, quæ, cum huic morbo perpetua sit & propria, omnem hallucinandi ansam præripit. Quapropter superfluxæ cautelæ sunt quorundam Practicorum ne decipiamur quibusdam signis, quæ Musculi Abdominis, Pleura, Pulmones, Mesenterium, Ventriculus, Diaphragma simili correpta morbo communia habent.

XVII. Nec multò magis refert esse sollicitos, utrum si-
ma, gibbave pars præcipue tentetur, nisi abscessus externus sperari queat. Dolor acutior paulò Membranas inflammatas signet, verùm non adeò notabile discrimen interest, nec etiam perpetuum, propter rationem supra datam, quæ quidem ipse Galenus prior asseruit, (q) αἱ νόθαι ἢ πλευραὶ συναλγῆσαι ἀμφοτέρωθεν ἐνίοτε, ἢ τῆτ' αὐτοῖς κοινὸν ἐκὼς ἐστὶ συμβαῖνον ἔκαστοι, ὅτι μὴ συνῆπται πᾶσι δι' ὑμῶν τὸ ἤπαρ ταῖς πλευραῖς. Ceterùm eadem ferè symptomata contingunt; accedit quod una curatio constat.

XVIII. Paucis tamen Symptomata perstringenda sunt antequam ad reliqua pergam. Ingens sollicitat sitis, fastidiumque Cibi. Lingua scabra & flavescens. Nausea. Vomitus immanes foedæ bilis. Eiusdem fluxus teterrimi deorsum ruunt. Anxietates quoque invadunt miserrimæ præ copia
san-

(q) Loco supra laudato, ubi & hoc Argumentum non exigui ponderis affert, ἔμην συστῆναι γε δύναται κατὰ θάτερον τῶν μερῶν, ἀκριβῶς περιορισθῆσα, συτεχὴς γὰρ ἐστὶ ἡ σαρξ τῆ σπλάγνε κατὰ πάντα αὐτῆ μόρια.

fanguinis Aortam distendentis, & ad ventriculum quoque per Venam Portarum retro pulsæ. Omnium denique pessimum singultus.

XIX. Prognosis vix unquam potest sperari bona. Particularis enim inflammatio levissima vix habet in sanitatem exitum. Si atrox & cunctis veræ inflammationis signis manifestum malum est, ægrotudines gravissimæ & diuturnæ sunt expectandæ, vel festina mors.

XX. Sed amplius hæc patefacere oportet. Morbus arquatus simplex levi tantum obstructione natus medelam solidam recipit, nec etiam timendus est, qui Febri supervenit criticus. Si nullus resolutioni locus est, nec ulla Crisis facta, succedet scirrhus, vel erumpet abscessus. Scirrhus immedicabilis manebit, & pro magnitudine sua longiorem, breviorrem, gravioremve portendit ægrotudinem: quod quidem ex læsa Visceris functione cognita facile intelligitur. Utique Icterus sperandus est perpetuus, novissimusque Hydrops alci-tes plerumque tragœdiam claudit.

Sunt qui lethalem omnem abscessum Hepatis pronuntiant. (r) *Tumor hujusmodi (Glissonius ait) facile in abscessum desinit, qui si in Hepate contigerit, certam mortem prænunciat. Discrete Lommius idem asseverat, haud rarò Morbus, inquit, ubi non solvitur, suppurat, oritur abscessus prorsus exitialis. Verum tamen hæc prognosis subinde mitior promitti queat, si, quod aliquando factum oportet, externus foras abscessus prorumpat. Et fidem hujus rei fecerit Hipp. Aph. 45. Sect. 7. qui sic sese habet. "Οκοσοισι τὸ ἥπαρ διάπυρον καίονται, ἢν μὲν τὸ πύρον καθαρόν ῥυῆ καὶ λευκόν, πειγίνονται. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύρον τραπευσίῳ ἔσι. ἢν δὲ οἷον ἀμορῆ ῥυῆ ἀπόλλυνται.* Quin & observandus mihi Præceptor Cl. Boerhaavius non errore cæco blandiens Medicorum principi confirmat idem auctoritate sua.

Sin rumpatur intus Apostema, certa mors instat sævissimis stipata Symptomatis. Nam aut totum jecur corrumpetur, inde Tabes ictericia & Tympanitis horrendæ fatum brevi af-
fe-

(r) Cap. 7. Anat. Hep.

feret, aut in abdominis cava pure statim effuso viscera cuncta putredinem contrahent foedam; aut exesos pori biliarii fines perrumpens virus atrocissimos colliquativos fluxus mittet, aut denique in venam cavam trajectum corde laceffito vitæ miserimæ brevissimas inducias concedet.

XXI. Ultimò tandem generalem quandam medendi rationem traditurus sum, quæ quidem ad inflammationem tantùm sedandam & compescendam tota dirigetur, nam' ultrà non agendum suscepimus, & quæ his superatis administranda supersunt, ad mala chronica hic non examinanda pertinent.

Simulac ergò suis signis malum se se prodidit, dispiciendum primò num ex re foret Venæ sectio nec ne? Vix autem indicatur ea in singulari hac inflammatione, nisi maxima gravet ægrum Plethora, vel æstus summi frigore subito repressi vis hominem adorta sit. Aliàs ut plurimum expedit nihil; contrà salutarem turbare crisin valeat. Hinc omni ope resolutio procuranda est, & initio promovenda Crisis. Imponenda sunt Hypochondriis Epithemata, fomentaque resolventibus & emollientibus parata, quo imprimis Melilot. Pariet. Chamæm. Nymph. Samb. Plantag. Malv. Decoët. ex usu erunt. Injicienda quæ, multùm hic valent, Clysmata refrigerantia, diluentia, emollientia, quæ quidem pro re nata varianda sunt; huc conducent serum Lact. Decoët. Hord. Mel. Nit. similiaque talia. Tum potus propinandi constantes ex iis quæ abstergunt diluunt, & putredini biliosæ maximè sunt adversa. Decoët. Acetos. Endiv. Hierac. Lactuc. Portul. Scorzon. quibus alia præsentis scopi inservientia, si opus est, adjicientur, huc faciunt. Hæc exempli gratia duntaxat proposuimus ex multis pauca memorantes, nec de formulis solliciti, quandoquidem judicio & usu mutanda hæc sunt. Si his auxiliis intra quartum diem aut Alvus cita, biliosa, nonnihil cruenta, vel Urinæ rubræ, crassiæ, copiosæ funduntur, aut naris dextræ Hæmorrhagia larga solvitur, aut denique sudores omni dote laudabiles erumpunt; desiderata crisis facta est; tum singulæ maximè propriis adjuvan-

dæ. Symptomatis ubique occurrendum, motusque omnes nimii prudenter moderandi. Eisdem insistendum est donec vis mali conquiescat. Sin hæc frustra tentata sunt, opperienda suppuratio est. Tum dolores & Febris increſcunt, vagique horrores ingruunt. Remissio horum & debilitas aucta factam indicant. Inde videndum, quæ spes optima superest, an tumor abscessum externum ostendat. Is opera Chirurgica fodiendus & aperiendus est. Ulcus depurandum & consolidandum aptis remediis dabitur, cujus magnitudo, purisque conditio spem dubiam magis, minusve bonam facit, sed ex hoc casu pauci servati sunt. Absolvam quæ de curatione perstringere volui proponendo Methodum Hippocratis obsoletam, singularem, fortè non spernendam, ad locum incisionis aptum monstrandum: sed usurpabat eam in abscessu pleuræ detegendo. Ea autem sic est. ἐς τὴν ἐρετριάδα γὺν ὑγρὴν καὶ λίην τετελιμμένω ἢ χλιαρὴν ἐπιβάψας ὀθόνιον λεπτόν, περικάλυψον κύκλῳ τὸν θώρακα. καὶ ὅκως ἂν πρῶτον ξηραίνηται, ταύτην χερὶ τὰμνειν, ἢ κείειν. πρὸς νασῶν. Lib. 3. Art. 27.

Monet ibidem optimè summus vir diligenter cavendum ne Diaphragma lædatur, at cum hepar tota sua postica parte gibba dextrorùm eidem latè contiguum sit; negata hæc secandi copia magnam de spe reliqua detrahit summam.

XXII. Exsecutus jam, quæ in me receperam, non confiteri non possum in hoc tractatu desiderari multa: verùm ea cuncta si pro dignitate sua tractâssem, exarandus fuisset liber, qui quidem exigitur nequaquam. Quisquis hepatis munia, latamque in Oeconomia animali dominationem hætenus detectam considerârit, nullo modo miraturus est ea labascente perturbari omnia. Maxima sanguinei fluminis Cataracta sufflaminatur, cogitur ergò rapidius aliorsum, in ventriculum, in Splenem, in Pancreatem, in Mesenterium, in Intestina. Hinc horum omnium actiones impediuntur. Chyli per lacteas progressus, perfectio turbatur. Accedit bilis secretio, excretio perversæ. Inde necessario Digestio, Coctio, fæcis alvinæ expulsio, nutritio totius corporis, adhæc sanguine per Venam cavam transituro defraudati, deficient.

Lym-

Lymphæ copia major adigitur per aliena vasa, quæ nimis distenta crepando Hydropem pariunt. Præter hæc si causas omnes, & symptomata, & periodos morbi voluiffem examinare: tota mihi fuiffet & inflammationum, & obftructionum, & Februm exhaurienda ratio: dein univerfa fingulis curatio debita, quæ huc itidem pertinet, exponenda. Sed controverfiarum pro examine fatis cudi. Ceterùm innumera & ftupenda Phænomena hujus visceris læfiones fequentia difcenda funt ex elaboratiffimo Profefloris inclyti Aphorifmorum capite, quod certe Difcipulis, qui virum magnum audiêrunt, amabili modestia imprimis ab optimo commendatum judice cariffimum ufque erit: nec minus illi fufpicient mirabile totius fcientiæ medicæ compendium, altæ mentis opus!

F I N I S.

